

Toetsen inzetten voor een effectief leerproces

INTERVIEW · door de redactie · 20 juni 2017

"Toetsen moeten doen waar ze voor bedoeld zijn: bijdragen aan een effectief leerproces en laten zien waar de leraar de leerling kan helpen en bijsturen (leerinterventies)", dat zegt Marinka Drost. In dit artikel vertelt ze meer over hoe dit in de praktijk werkt.

In haar werk als docent en schoolleider zag Marinka Drost soms opmerkelijke cijferpatronen. Duikelende cijfers van groepen leerlingen bij bepaalde vakken. Maar ook grote terugval bij individuele leerlingen, of juist opvallende vooruitgang.

Haar passie voor het verhaal achter de cijfers is daar ontstaan. "Ik merkte dat er geen goede taal was om te praten over het leerproces. Wat bedoelt een docent als hij zegt: leer hoofdstuk 8 van dit boek? Moeten leerlingen dan de inhoud begrijpen, de opdrachten kunnen uitvoeren of vooral de belangrijkste begrippen kennen?"

Het is belangrijk om leerlingen gerichte feedback te geven © REYER BOXEM / KENNISNET

Meer inzicht in leerproces

Cijfers die leerlingen krijgen, bieden volgens Drost vaak onvoldoende feedback. "Toetsen zijn bedoeld om inzicht te bieden in het leerproces. Maar dat gebeurt lang niet altijd. Je moet achter het cijfer kunnen kijken. Dat kan alleen als je weet wat voor soort vragen er gesteld zijn bij een toets. Waren het ook transfer- en inzichtvragen of vooral reproductie- en toepassingsvragen? Als je breder meet wordt het veel duidelijker waar leerlingen goed in zijn en wat ze kunnen ontwikkelen."

Zicht op cognitieve ontwikkeling en leergedrag

Bij het analyseren van toetsen, hebben bestaande taxonomieën volgens Drost te grote beperkingen en houden ze geen rekening met het gedrag van leerlingen.

Samen met Petra Verra, collega bij Docentplus, ontwikkelde ze daarom de methode RTTI, met een ondersteunende webapplicatie. Het doel van de webapplicatie is het zichtbaar maken van het leer- en ontwikkelproces en het reikt, in vervolg hierop, strategieën aan om dit proces te verbeteren. Ook geeft het informatie over de cognitieve ontwikkeling van leerlingen én over hun leergedrag.

Volgens Drost zijn juist die combinaties cruciaal. " Dit betekent het combineren van twee werelden. Dit doe je door inzicht te bieden in cognitieve taken zoals reproductie, trainingsgerichte vragen, transfer en inzicht/innovatie. Maar ook door het gedrag van de leerling te laten zien: Hoe zit het met het organisatievermogen van een leerling, hoe scoort een leerling op bijvoorbeeld: meedoen, zelfvertrouwen en onafhankelijkheid?"

Gerichte leerinterventies: kiezen voor andere strategie

In alles wat Drost doet is er één gemene deler: een toets moet tot gerichte leerinterventies kunnen leiden. "Als je ziet dat een leerling goed scoort op inzicht, maar niet sterk is in reproductie en daarom steeds een onvoldoende haalt voor woordjes leren, kun je dat benutten. Zo'n leerling kun je bijvoorbeeld laten oefenen door hem woorden te laten groeperen vanuit bepaalde eigenschappen van woorden. Een andere strategie zorgt er dan voordat deze woorden in de kennisbasis van de leerling komen."

"Soms is het probleem niet cognitief van aard, maar is het beïnvloeden van gedrag veel effectiever. Een leerling kan slecht scoren op reproductie, terwijl het echte probleem organisatorisch is: de leerling beheert zijn agenda niet goed en weet niet wanneer de toets wordt afgenomen."

Doorlopende leerlijnen

Als het aan Drost ligt wordt een toets effectiever ingezet, als onderdeel van het leerproces. Haar ideaal: alle toetsen zijn in lijn met de leerdoelen en leeractiviteiten en daarmee integraal onderdeel van doorlopende leerlijnen.

"Als je de eindtermen van de opleiding kent en weet wat leerlingen aan het einde van de rit moeten beheersen:

waarom zou je dan niet al in de brugklas starten met toetsen die ondersteunen bij de cognitieve ontwikkeling en gedragsontwikkeling."

Onderzoeksconferentie 2017

Marinka Drost spreekt op de **Onderzoeksconferentie**

<<https://www.kennisnet.nl/bijeenkomsten/agenda/onderzoeksconferentie-2017/>> van Kennisnet over toetsen in het onderwijs.

© Kennisnet